

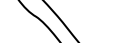
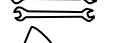
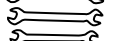
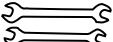
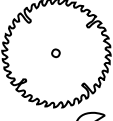
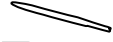
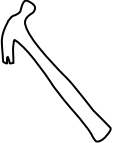
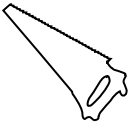
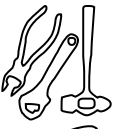
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SENE!

SEN Employment Links

Opas työnantajille

erityistä tukea tarvitsevien
työntekijöiden työllistämiseen

Osa 1: Miksi tämä opas?

Tämä opas on tarkoitettu työnantajille, jotka haluavat työllistää erityistä tukea tarvitsevan nuoren.

- Haluatko löytää oikean henkilön työhön ja oikean työn erityistä tukea tarvitsevalle nuorelle?
- Etsitkö työntekijöitä, jotka haluavat kehittää osaamistaan ja samalla myös yritystäsi?
- Onko vastuullisuus tärkeää sinulle?

Hyötyjä työnantajalle: oikea henkilö oikeaan työhön

- Erityistä tukea tarvitsevilla nuorilla on paljon taitoja ja osaamista, joita juuri sinun yrityksesi saattaa tarvita
- Työpaikalla riittävät usein pienet muutokset, joista ei välttämättä aiheudu kuluja lainkaan tai kulut voivat olla pieniä
- Hyvinvoiva työntekijä sitoutuu työhönsä ja yritykseesi

Sisältö:

Osa 1 Miksi tämä opas?.....	3
Kuinka käytät tätä opasta?.....	6
Osa 2 Käytännön esimerkkejä Kertomuksia nuorista.....	9
Matti.....	11
Lizzie	12
Pavel.....	13
Daniel.....	14
Florian.....	15
Ellie.....	16
Osa 3 Työelämätaidot ja vahvuudet.....	17

Kuinka käytät tätä opasta?

Tässä oppaassa tarkastellaan työpaikkoja kolmen tason avulla, jotka on alkuun luotu ammatillisen koulutuksen kehittämiseen (*Roadmap to Inclusion, 2012*).

Toimintakulttuuri

Kaikki yritykset luovat omanlaisensa toimintakulttuurin, jonka arvot ja asenteet vaikuttavat työntekijöiden ja harjoittelijoiden käyttäytymiseen.

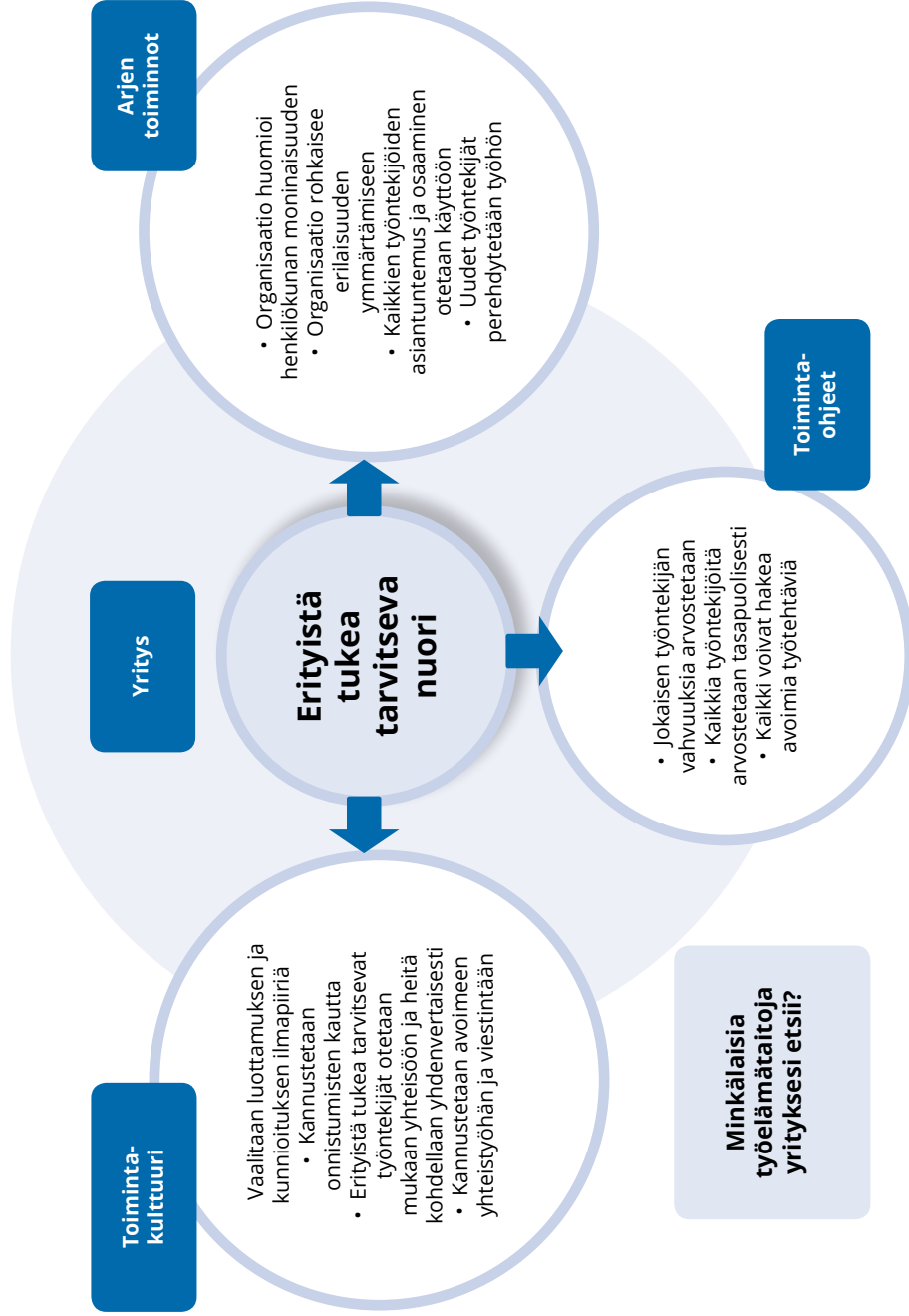
Yrityksen toimintaohjeet

Kansalliset, paikalliset ja yrityksen sisäiset toimintaohjeet ja strategiat ohjaavat yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittymistä.

Arjen toiminnot

Käytänteillä tarkoitetaan ihmisten jokapäiväistä toimintaa työyhteisössä. Hyvillä käytänteillä on tärkeä merkitys siinä, että erityistä tukea tarvitsevia työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa.

Tässä oppaassa on esimerkkejä yhteisöllisestä toimintakulttuurista, toimintaohjeista ja arjen toiminnoista, jotka auttavat tunnistamaan ja saamaan käyttöön nuorten erityistä tukea tarvitsevien työntekijöiden työelämätaitoja, vahvuuksia ja lahjakkuutta ja tukemaan heidän kehittymistään työntekijöinä.

Osa 2: Käytännön esimerkkejä

Löydät tästä oppaasta kertomuksia työntekijöistä, joilla on hyvin erilaisia erityisen tuen tarpeita. Oppaassa huomioidaan seuraavat asiat:

- Erityistä tukea tarvitsevia nuoria ei voi lokeroida yhteen tiettyyn ryhmään.
- Jokaisella ihmisellä on omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.
- Kertomukset tuovat esiin vain muutamia esimerkkejä erityistä tukea tarvitsevien nuorten monista mahdollisuuksista työllistyä.

Saat lisätietoa SENEL-hankkeen nettisivuilta osoitteesta: www.jamk.fi/senel

Potilas-, vamma- tai muita järjestöjä, jotka tarjoavat tukea osatyökykyisen työllistymiseen

Kertomuksia nuorista

Ei ole olemassa kahta samanlaista nuorta, joilla on erityisen tuen tarve. Kaikilla heillä on kuitenkin useita vahvuuksia ja lahjakkuutta, joita he voivat tarjota yritykselle. Seuraavassa on kertomuksia nuorista, joilla on hyvin erilaisia tuen tarpeita.

Pienet ja yksinkertaiset muutokset työpaikalla

Hyvin pienet ja usein myös maksuttomat muutokset voivat tehdä työpaikasta esteettömän ja auttaa nuorta menestymään työssään yrityksessä. Muutoksiin voi myös saada TE-toimistolta työolosuhteiden järjestelytukea.

Anna nuorelle mahdollisuus

Moni työnantaja on kokenut erittäin palkitsevaksi – sekä taloudellisesti että yhteiskunnan kannalta – mahdollisuuden antaa erityistä tukea tarvitsevalle nuorelle tilaisuus menestyä. Palkkaaminen on kannattanut kun yritykseen on saatu hyviä työntekijöitä!

Tutustu seuraaviin eri puolilla Eurooppaa asuvien nuorten tarinoin. Ne kertovat erityistä tukea tarvitsevien nuorten kohtaamista haasteista ja siitä, kuinka haasteet on ylitetty kuten myös nuorten työelämätaidoista.

Tutustu nuoriin:

Matti – Matkakeskuksessa työskentelevä osaava varastomies, jolla on kuulovamma.

Lizzie – Arvostettu asiakaspalveluapulainen, jolla on Turnerin oireyhtymä.

Pavel – Erinomainen tiimityöntekijä. Hänellä on kuulovamma ja lievä kehitysvamma.

Daniel – Työskennellyt pitkään lihatuotteiden myyjänä. Hänellä on haasteita sosiaalisissa taidoissa.

Florian – Hotelli- ja ravitsemisalalla työskentelevä vastuullinen ja aikaansaa va nuori mies, jolla oppimisvaikeuksia.

Ellie – Menestynyt kosmetologi, jolla on lukemis- ja kirjoittamisvaikeus.

Matti
– nuori mies,
jolla on kuulovamma

Matti

- varastomies matkakeskuksessa

ARJEN TOIMINNOT

Ongelmanratkaisu

- Oppii nopeasti ja ratkoo hyvin ongelmia

Tiedon käsittely

- Työskentelee itsenäisesti ja pyytää apua tarvittaessa
- Viittomakieli auttaa uuden tiedon oppimisessa

Teknologian käyttö

- Taitava käyttämään erilaisia laitteita
 - Erittäin taitava käyttämään viestintäteknologiaa, esimerkiksi viittomakielen tulkkaus tietoverkossa

TOIMINTAKULTTUURI

Viestintätaidot

- Viestii pääasiassa viittomakielillä. Pystyy myös lukemaan huulilta.

- Ystävällinen ja helposti lähestyttävä

Yhteistyötaidot

- Hyvä työskentelemään ryhmässä

Sopeutumiskyky

- Pystyy työskentelemään erilaisissa ympäristöissä ja erilaisten ihmisten kanssa

TOIMINTAOHJEET

Työturvallisuus

- Noudattaa työturvallisuusohjeita
- Pyytää apua epäselvissä tilanteissa

Vastuullisuus

- Noudattaa erinomaisesti aikatauluja
- Kumioittaa työkavereitaan
- Jatkuva oppiminen**
- Innokas opettelemaan uutta
- Ottaa vastaan palautetta ja haluaa edetä urallaan

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Selkeät kirjalliset ohjeet

Matin työnantaja:

”Matti on luotettava ja tulee hyvin toimeen työkavereittensa kanssa.”

Lizzie

- nuori nainen, jolla on Turnerin oireyhtymä

Lizzie
asiakaspalveluapulainen

Viestintätaidot

- Viestii luontevasti asiakkaiden kanssa
- Erinomainen asiakaspalvelija
- Yhteistyötaidot**
 - Hyvä työskentelemään ryhmässä
- Sopeutumiskyky**
 - Hyvä työskentelemään itsenäisesti ja tekemään erilaisia työtehtäviä

Ongelmanratkaisu

- Pyytää apua ongelmanratkaisuun
- Tiedon käsittely**
 - Kysyy tarvittaessa lisätietoja
- Noudattaa ohjeita ja käytäntöjä
- Teknologian käyttö**
 - Pystyy käsittelemään asiakkaan tilauksia tietokoneella

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Mentorointiohjelma

Työturvallisuus

- On tietoinen työturvallisuusmääräyksistä
- Vastuullisuus**
 - Siisti ulkonäkö ja hyvät ajanhallintataidot
- Jatkuva oppiminen**
 - Hyvä työmoraali, pyytää apua tarvittaessa
 - Tuntee vahvuutensa ja kehittämiskohteensa

Lizzien työnantaja:

”Haluat antaa asiakkaalle aina hyvän kokemuksen, asiakas on sinulle aina tärkein. Hymyilet ja olet helposti lähestyttävä.”

Pavel

- Nuori mies, jolla on kuulovamma ja lievä kehitysvamma

Pavel on töissä
Moravian kirjastossa

Viestintätaidot

- Viestii viittomakielellä ja eleillä. Häntä on helppo ymmärtää vaikka ei osaisi viittomakieltä Pavel on ystävällinen ja hänellä on hyvät vuorovaikutustaidot
- Yhteistyötaidot**
 - Tiimipelaja, aina valmis auttamaan työkaveritaan
- Sopeutumiskyky**
 - Hyvä työskentelemään sekä itsenäisesti että ryhmässä

Ongelmanratkaisu

- Käyttää tarvittaessa matkapuhelimen tekstiviestintämahdollisuuksia viestimiseen
- Tiedon käsittely**
 - Tarkistaa kirjojen kannot ja korjaa ne tarvittaessa itsenäisesti
 - Avustaa kirjojen lainauksessa ja laittaa palautetut kirjat paikalleen hyllyihin
 - Pyytää työkaveriltaan ja esimiehiltään apua tarvittaessa

Työturvallisuus

- On tietoinen työturvallisuusmääräyksistä
- Vastuullisuus**
 - Toimelias ja ystävällinen
 - Vastuullinen, noudattaa täsmällisesti työaikoja
- Jatkuva oppiminen**
 - Erittäin myönteinen asenne työhön
 - Hyvin tarkkaavainen. Tarrtuu itsenäisesti työtehtäviin, joista hänellä on kokemusta.

Pavelin työnantaja:

”Pavelin työllä ja sillä että hän on työyhteisöme jäsen on suuri merkitys meille. Pavel on ystävällinen ja tarkkaavainen apulainen. Emme voi kuvitella työpaikkaamme ilman häntä.”

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Selkeämmät ohjeet, lisätty ohjaus

Daniel

- menestynyt nuori mies, jolla on haasteita sosiaalisissa taidoissa

Daniel
- lihatuotteiden myyjä

Viestintätaidot

- Hyvät viestintätaidot
- Ystävällinen ja erittäin huumorintajuinen
- Yhteistyötaidot**
- Työskentelee hyvin ryhmässä ja tukee työkavereitaan
- **Sopeutumiskyky**
- Tulee hyvin toimeen erilaisten asiakkaiden kanssa

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Tukea tekstien oikolukuun ja tarkistamiseen

Muistiinpanojen käyttäminen tarvittaessa

Työturvallisuus

- Tuntee hygienian ja tarkkuuden merkityksen työpaikallaan

Vastuullisuus

- Luonteva käytös
- Luotettava ja valmis kohtaamaan haasteita

Jatkuva oppiminen

- Haluaa oppia uutta
- Pyytää apua tarvittaessa

Danielin työnantaja:

”Kaikkein tärkeintä on tietää mitä haluaa ja halu tehdä kaikkensa onnistuakseen.”

Ongelmanratkaisu

- Saattaa tarvita apua ristiriitatilanteissa
- Tiedon käsittely**
- Daniel hallitsee osastonsa tuotteiden esittelyssä ja myynnissä tarvittavan tuotetiedon
- Hän pyytää apua haasteellisissa asiakaspalvelutilanteissa
- Teknologian käyttö**
- Käyttää kaikkea työssä tarvittavaa teknologiaa itsenäisesti

14

Florian

- luotettava nuori mies, jolla on oppimisvaikeuksia

Florian
pätevä hotelli- ja ravitsemisalalan työntekijä

Viestintätaidot

- Keskustelee asiakkaiden kanssa ystävällisesti ja avoimesti
- Yhteistyötaidot**
- Pyytää apua ja neuvoja tarvittaessa
- Aina valmis tukemaan ja auttamaan tiiminsä jäseniä
- **Sopeutumiskyky**
- Hyödyntää hyvin työstään saamaansa palautetta

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Tukea tekstien oikolukuun ja tarkistamiseen

Muistiinpanojen käyttäminen tarvittaessa

Ongelmanratkaisu

- Pyytää apua tarvittaessa ja kokeilee erilaisia strategioita ongelman ratkaisussa

Tiedon hallinta

- On aloitteellinen työssään. Etsii uusia ideoita kehitettäväksi työpaikallaan kahviossa

Teknologian käyttö

- Pystyy käyttämään kaikkea keittiössä tarvittavaa teknologiaa ja kassajärjestelmää tehokkaasti
- On huolellinen tehtävissä, joissa käsitellään rahaa

Työturvallisuus

- Tietoinen hygieniasta työpaikallaan kuten myös työterveys- ja työturvallisuusasioita

Vastuullisuus

- Ystävällinen, kunnioittaa asiakkaita ja työkavereitaan
- Täsmällinen ja ahkera
- Jatkuva oppiminen**
- Halua oppia uutta ja hänen tavoitteena on perustaa tulevaisuudessa oma yritys

Florianin työnantaja:

”Luotan täysin Florianiin. Hänen työskentelynsä sujuu hyvin kun työtä paljon.”

15

Ellie - Nuori nainen, jolla on lukivaikeus

Ellie
- kosmetologi

Viestintätaidot

- Erinomaiset viestintätaidot
- Ystävällinen, asiakkaiden ja tiimin jäsenen on helppo lähestyä häntä
- **Yhteistyötaidot**
- Auttaa työkavereitaan ja erityisesti uusia työntekijöitä
- **Sopeutumiskyky**
- Pystyy työskentelemään itsenäisesti ja ryhmässä

Ongelmanratkaisu

- Tekee muistintäpanoja tarvittaessa ja käyttää niitä ongelmien ratkaisuun. Jakaa näitä ohjeita myös työkaverilleen.

Tiedon käsittely

- Pyytää apua ja tukea tarvittaessa
- On aloitteellinen
- **Teknologian käyttö**
- Teksti- ja sähköpostiviestien kirjoittaminen on haasteellista
- käyttää sujuvasti tietotekniikkaa kuten maksu-, varaus- ja varastojärjestelmiä.

16

Miten erityistarpeet on huomioitu työpaikalla:

Tukea tekstien oikolukuun ja tarkistamiseen

Muistiinpanojen käyttäminen tarvittaessa

Työturvallisuus

- On tietoinen kauneudenhoitoalan työturvallisuusasioista
- **Vastuullisuus**
- Huoliteltu ulkonäkö ja hyvät esiintymistaidot
- Luotettava, hyvät ajanhallintataidot
- **Jatkuva oppiminen**
- Hyvä työmoraali
- Pyytää neuvoja tarvittaessa
- Tuntee vahvuutensa ja kehitysmiskohteensa

Ellien työnantaja:

“Ellie tulee todella hyvin toimeen asiakkaiden kanssa ja hän auttaa uusia työntekijöitä. Hänellä on ammattimainen ja varma työote.”

Osa 3 Työelämätaidot ja vahvuudet

Taidot	Matti	Lizzie	Pavel	Daniel	Florian	Ellie
Ajanhallinta	✓	✓				✓
Hyvä työmoraali	✓	✓				✓
Tiimityötaidot - pystyy työskentelemään ryhmässä	✓	✓				✓
Helposti lähestyttävä (työkaverit ja asiakkaat)	✓	✓				✓
Auttaa ja tukee muita	✓	✓				
Pystyy tekemään työtä itsenäisesti	✓	✓				✓
Tietoinen työturvallisuudesta - huomaa hyvin vaaralliset tilanteet	✓	✓				✓
Pitää huolta siististä ja ammattimaisesta ulkonäöstä	✓	✓				
Tuntee omat vahvuudet ja heikkoudet	✓	✓				
Pyytää neuvoja ja palautetta ja hyödyntää niitä	✓	✓				✓
Arvioi omaa työtänsä ja sen tuloksia	✓	✓				✓
Asettaa tavoitteita	✓	✓				✓
Suunnittelee asiat määräaikaisten mukaan	✓	✓				✓
Tunnistaa ongelmia aiheuttavia asioita	✓	✓				✓
Pystyy kehittämään ideoita ja kohtaamaan ja ratkaisemaan haasteita	✓	✓				✓
Osaa						✓
Pystyy tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja						✓
Käyttää tietotekniikkaa	✓					✓
Pystyy tarvittaessa tekemään aloitteita						✓
Nauttii työskentelystä työpaikallaan!	✓	✓				✓

17

*SENEL-hankkeen toteuttajat ovat tuottaneet tämän oppaan.
He haluavat kiittää lämpimästi kaikkia tarinansa kertoneita nuoria
ja heidän työnantajiaan.*

Kumppanit

Disclaimer

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein